

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. XX. De Donationibvs Inter Virvm Et Vxorem, Et De Dote Post
Divortium Restituenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

IN TIT. XX. DE DONATIONIBVS INTER VIRVM ET VXOREM, ET DE DOTE POST DIVORTIUM RESTITUENDA.

S U M M A R I A.

1. Donatio quadruplex: Simplex qua, & qualiter fiat.
2. Donatio mortis causa.
3. Donatio causa dotis.
4. Remuneratoria.

Varia genera donationis sunt. Aut quis simpliciter donat, solum liberalitatis exercendae causa, quae & ideo donatio simplex appellatur, *l. 1. in princ. D. de donat.* In qua si inter venerit retractio, statim ea fit accipientis, *d. l. 1. & l. 6. D. d. i. juncto § per traditionem Inst. De reum divis* Sin minus, sed res per stipulationem donata est, agitur conditione certi ex stipulatione, si res certa donata est, si incerta, conditione ex stipulatu, *tit. Inst. De verb. obligat in princ.* Ubi distinguitur inter hanc stipulationem, *Vis mihi donare equum tuum?* & illam, *Donas mihi equum tuum?* Nam priore genere nulla adhuc donatio est, sed sola est promissio, ex qua agi potest ad donandum: posteriore genere est vera donatio. Fir & haec donatio simplex per nudum pactum sive conventionem, veluti, *Dono tibi aedes meas, equum meum, &c.* ex qua ante Justinianum nulla oriebatur actio, propter regulam generalem, quae ex nudae conventionis nulla dabatur actio, *l. i. iuris gen-*

zium §. sed cum nulla D. Depact. Sed hodie datur ex Justiniani constitutione, quae vocatur conditio ex *l. Si quis argentum 35. C. De donat. junct. l. un. D. De condit. ex lege* Et haec de donatione simplici.

Est & donatio ob causam, qualis est donatio causa mortis, cum quis donat ob suspicionem mortis imminuentis, licet adhuc firmae valetudinis sit, *l. 3. & passim D. De mortis causa donat.* In qua obiter notandus error testatorum vel potius Notariorum, dum in testamentis adjiciunt has clausulas, *Si haec voluntas ultima non valet ut testamentum, valeat ut codicillus vel donatio causa mortis.* Nam cum donatio causa mortis contractus sit, non potest fieri in ea abentes, *l. Inter 38. D. De donat. mortis causa.*

Item donatio causa dotis, quae ob causam ideo dicitur, quod dos a muliere, vel ejus nomine viro suo datur, vel constituitur, pro oneribus matrimonii sustinendis, *l. Pro oneribus 20. D. De jure dot.* In cujus vicem ex parte viri donatio fit propter nuptias, quae & ob causam dicitur, videlicet respectu dotis, *l. fin. cum Auth. Dos data & Auth. Bo decursum C. De donat. ante nupt.*

Item est donatio remuneratoria, quae fit propter officii causam, *l. Atilius 27. l. Si pater 35. §. fin. D. De donat. sub modo.*

In Cap. primum.

S U M M A R I A.

1. Dos quando restituenda.
2. Restituenda integra.
3. Idem, per errorem matrimonio putativo contracto.

Hoc Cap agitur de dote restituenda mulieri, dissoluto matrimonio, puta propter consanguinitatem, affinitatem, aut simile impedimentum canonicum, quod ignorabatur subesse inter contrahentes. Itaque cum inter eos non constiterit verum & legitimum matrimonium, recte hoc textu nostro jubetur restitui dos, utpote quae sine matrimonio constare non potest, *c. Esi necesse §. inf. eod. §. Si ad versus Inst. De*

nupt. * Et quidem integra dos reddi debet, non habita ratione beneficii legis, quo alias marito succurritur, ne ultra, quam facere possit, conveniatur, *l. Non tantum 20. D. De rejud. §. item si de dote Inst. De action. l. un. §. cum autem C. De rei uxer. act. junct. l. In condemnatione D. De R. I.* Hoc etenim beneficium competit veris maritis, non putativis, hoc est, cum quo solummodo putatur fuisse justum matrimonium: sicut contra Gloss & Hostien. recte censet Joan. Andr. hic, & Panorm. quorum etiam sententia communis est, teste Alex. quem refert annotatio ad Panorm. *hic,* & probat textus noster, dum totam dotem praecipit reddi mulieri Et recte. Nam quod verus maritus non condemnatur ultra quam facere pos-

possit, hoc tributum est reverentiae maritali, d. s. autem, quae in putativo marito nulla est, cum nunquam fuerit maritus. Unde etiam fit, quod haec dos non repetatur actione dotis, sed conditione sine causa, l. fin. D. de condit. sine causa, & Joan. Andr. hic. Quid juris sit in donatione propter nuptias dicitur ad d. c. Et sine esse.

Et haec quidem quae de restituenda dote dicta sunt, exaudiri debent, ubi per errorem ma-

trimonium putativum contractum est. Ceterum si scienter, dos non restituitur, sed fisco infertur, per text. in l. Qui contra 4, & Auth. Incestus C. incest. & inutil. nupt. nisi tamen aetatis lubrico lapsa sit mulier, & statim cognito errore a marito discesserit, d. l. Qui contra. Quae tamen lex videtur proprius accipienda esse de lucris matrimonii, ut per Panorm.

In Cap. Significavit 2.

S U M M A R I A.

1. Mulier acquisita praesumitur acquisivisse ex bonis mariti.
2. Vt & Praelatus ex bonis Ecclesiae.
3. Dotis causa ad quem iudicem spectet.

IN hoc Cap. hoc amplius est, quam in superiori, quod scilicet, matrimonio ex praedictis causis dissoluto, praeter dotem in divisionem veniant ea bona, quae utrique constante huiusmodi matrimonio putativo communiter obveniunt. Quod tamen constare debet, alioquin quae mulier acquisivit, praesumitur acquisivisse ex bonis viri sui, vel ejus, qui in ipsius potestate est, l. Quintus Mutius 52, D. De donat. inter vir. & uxor. & l. Etiam 6, C. eod. tit. Id quae evitandae turpis suspitionis causa, d. l. Q. Mutius. Ex quo hic infert recte Panorm. si mulier ultra dotem reperitur aliquid habere, posse id a marito vindicari, cum praesumatur acquisitum ex bonis viri sui: addo, vel ejus, qui in ipsius potestate est, ut jam ante diximus. Nisi mulier contrarium docuerit, hoc est, probaverit, ad se pervenisse titulo successione haereditariae, legati, vel fideicommissi, sive ex contractu aliquo cum alio celebrato: utpote cum hoc casu elidatur illa praesumptio, facta probatione in contrarium: in certis enim, ut dici solet, non est conjecturae sive praesumptioni locus, l. Continuus 137, §. 2, in fine D. de verb. oblig.

Quod autem Glossa & Burr. hic, id, quod de muliere diximus, transferant ad Praelatum Ecclesiae, ut videlicet & hic, si quid acquiserit, praesumatur prospectu Ecclesiae, vel ex bonis Ecclesiae acquisivisse, id simili ratione nititur, ne si aliter dixerimus, cessaretur quaevis ex negotiatione, quae Clericis interdicta est, c. 1, &

2, Ne Clerici vel monachi, Panor. ad c. 1, De pecul. Cleric. Unde & in hoc casu necesse est probare, ea non intuitu Ecclesiae acquisita fuisse, sed aliunde pervenisse ad Praelatum, c. 1, c. Qua nobis 9, c. Relatum 12, sup. De testam. can. Episcopi cum 2, seqq. xii qm. 1, Coniunge quae habet text. in c. Relatum 15, sup. De testam.

Illud contendunt Interpretes, cur S. Pont. hic mandaverit dotem restitui, cum haec res potius ad saecularem iudicem pertineat. Nec enim dos spiritalis quid in se continet, ac proinde ejus cognitio & restitutio merito ad saeculare iudicium rejicienda esset, c. Causam qua 7, sup. Qui filii sint legit. Sed responderetur, dotis causam ad iudicem saecularem pertinere, si principaliter ea in iudicium deducatur, non si accessorie, ratione videl. matrimonii dissoluti vel dissolvendi, dos restitui petatur, c. 1, & c. 3, in fine eod. cum accessorium solet sequi naturam sui principalis, c. Accessorium De R. l. in 6, At hoc textu nostro pro restitutione dotis judicialiter actum non fuit, sed per denuntiationem Evangelicam, propter peccatum iniquae retinentis dotem suam: quo casu etiam in civilibus causis recedat ad iudicem Ecclesiasticum, c. Novus 13, sup. De iudic. juxta illud Matth. 18, Si autem peccaverit in te frater tuus, vade & corripue eum inter te & ipsum solum &c. Id quae ex verbis textus nostri satis colligitur, dum meminit distributionis, id est, censurae Ecclesiasticae, quae ob peccatum tantummodo infertur. Cum enim divortium inter virum & mulierem ante celebratum esset, liquidum constabat, dotem a marito injuste retineri, item mediam partem bonorum communiter acquisitorum. Atque idcirco locus fuit denuntiationi Evangelicae.

Quod autem additur in textu nostro, & non est aliud quod obsistat, intelligit Glossa hic, pactum vel consuetudinem, ut si pactum inter virum & mulie-

mulierem intercesserit, vel consuetudo loci aliter dictaverit, dos integra non sit restituenda, neque dividenda bona. Quod quidem, quod ad divisionem bonorum attinet communiter acquiritorum, rectè admiserim, sed quoad pactum nequaquam, cum turpe hoc pactum esset in specie textus nostri, in quo agitur de putativo matrimonio. Præsumitur enim uterque vel

alter eorum contrahentium scivisse impedimentum, vel dolo malo contraxisse matrimonium, ob quem non tam restitui, quam fisco inferri debet dos, *l. Qui contra 4, C. De incest. & inu. nupt.* Cæterum in matrimonio vero sive legitime contracto pactio de non restituenda dote, dissoluto per mortem matrimonio, valet, *c. ult. & ibi dicam inf. eod.*

In Cap. De prudentia 3.

SUMMARI A.

1. *Iudex proferens sententiam divortii simul & pronuntiat de restituenda dote.*
2. *Cur hoc cap. omissam causam dotis restituenda repetere jubeatur.*

EX hoc Cap. constat, judicem, qui sententiam divortii intervirum & mulierem proferat, propter consanguinitatem, vel etiam aliud impedimentum canonicum, debere simul pronuntiare de restituenda dote mulieri.

Sed mirum videtur, quòd hic, finito iudicio per sententiam divortii iudices delegati à Sede Apostolica omissam causam dotis restituendæ repetere jubeantur, cum illi iudices semel officio suo functi sint. Iudex, inquit Ulpianus, postquam semel dixit sententiam, iudex esse desinit. Semel enim malè seu benè functus est officio, *text est in l. Iudex postquam 55, D. De re iudicata.* Sed

respondet Glossa hic, quòd iidem hoc faciunt ex novo mandato S. Pontificis. Verùm hæc responsio textui nostro minimè convenit, siquidem hoc mandatum posterius ex priori mandato deducitur: *Quia igitur, inquit, vos qui de matrimonio principaliter cognovistis, & de dote (qua est causa incidens) accessorie cognoscere valuistis, & sententialiter desinite.* Quare rectius Ant. Butr. hic existimat, iudicis officium non expirasse per sententiam super divortio laram, cum & dotis causa priori mandato insit, & propriâ actione peti possit dos, videlicet conditione sine causa, *l. fin. D. De condit. sine causa.* Quæ eum omnino distincta sit à causa matrimonii, rectè coram iisdem iudicibus intentatur. At ubi id, quòd planè accessorie venit in iudicium, & actione separatâ peti non potest, sed solo officio iudicis, expirat sententia lata in causa principali, *d. l. Iudex postquam, c. In literis 9, sup. De off. & potest. iud. deleg. & l. 4, C. Depositi.*

In Cap. Plerumque 4.

SUMMARI A.

1. *Mulier ex causa adulterii à marito separata dotem repetere non potest.*
2. *Nisi & ipse maritus adulterium commiserit, vel ei causam dederit.*
3. *Dotale iudicium quid?*
4. *Filiasam, ob adulterium an præjudicet patri in dote profectitia?*
5. *Petitio dotis an competat & heredibus mariti?*
6. *Maritus ob adulterium amittit donationem propter nuptias.*
7. *Ex causa adulterii agitur vel criminaliter vel civiliter.*
8. *Criminali iudicio agit maritus contra uxorem adulterantem, non è contra.*

HOc textu nostro mulier ob causam fornicationis, id est, adulterii, ex sententia iudicis, vel propria voluntate à marito suo separata, nec ei reconciliata, dotem repetere non potest. Ratio est, quia repetenti obstat exceptio adulterii, propter quod amittit dotem mulier, & marito applicatur, §. *quia verò plurimas vers. si de adulterio Nov. 117, Vt liceat matri & avia, & l. Consensu 8, C. De repud.* idque ita accipiendum est, nisi & ipse maritus adulterium admiserit sive fornicationem; tunc enim eum mutuâ compensatione delicta tollantur, non obest mulieri exceptio adulterii, *c. pen. & ult. inf. De adult. & xxxii q. 6. per tot & l. Viro 40, D. Solutio matrim.* aut nisi maritus auctor

actor furti uxori adulterii committendi, vel factum probavit, *cap. Dis. rectorum 6. sup. De eo qui cogit contra uxorem l. Cum mulier 49. D. Solutio matrim. l. Si uxor 13. §. fin. D. Ad l. tul. De adult. l. sicut ad 2. 2. De dote latius explicavimus. Nam cum his casibus obijci non possit uxori adulterium, sed maneat in suo vigore matrimonium, d. c. pen. & ult. non perdit uxor dotem, vel dotalitium, propter onera ejusdem matrimonii, l. Pro oneribus 20. C. De jure dot.*

Quid verò per dotalitium intelligat hic textus, non convenit inter Interpretes. Nam Gloss. in P. dotalitium, intelligit res paraphernales, hoc est, quas extra dotem uxor habet, ita quòd & has maritus lucratur, propter adulterium uxoris. Quam interpretationem sequitur & Petr. Costal. ad l. Lucius 38. D. Solutio matrim. Sed improbant Panorm. & Butr. hic, cum nusquam reperitur, appellatione dotalitii venire res paraphernales. Et durum esset, in penalibus verba extendere, l. Interpretatione 42. D. De pen. c. In panis & c. Oidia De R. l. in 6. Unde Panorm. hic intelligit per dotalitium dotis pretium, ut quia dos data est in iis rebus, quæ numero, pondere, vel mensurâ constant, aut cum res æstimatæ datae sunt in dotem. Nam cum utroque casu dominium transeat in maritum, ita quòd æstimatio dotis debeat, l. Res in dotem 43. & l. Plerumque u. D. De jure dot. rectius Panorm. interpretatio admittitur, ut scilicet mulier adultera dotem perdat, vel ejus pretium adde que tradit Mynsing. in prime tit. institut. Quib. alien. licet vel non. Quæ certè interpretatio convenit textui nostro, cum loquitur, Mulier dotem vel dotalitium repetere non valebit. Intelligendo, ut jam dictum est, per dotem rem ipsam dotalem, per dotalitium ipsius æstimationem.

Non igitur dotalitii nomine venire etiam donationem propter nuptias, ut in cap. Ex parte 15. sup. De foro compet. Verùm hæc significatio ad præsentem textum nostrum accommodari non potest, cum donatio propter nuptias non detur à muliere viro, sed à viro mulieri, Auth. Aequalitas C. de pact. convent. Textus verò noster utitur verbo repetere, quod præsupponit donationem. Ubi tamen observandum est, quòd præter amissionem dotis vel dotalitii mulier quoque perdat tertiam partem ex aliis bonis suis, juxta tertiam partem æstimationis dotis suæ, §. quia vero plurimas. vers. si adulterio d. Novell. 117.

4 Cæterum quæritur hic Butrius & Præpos. An filiafamilias propter adulterium suum præjudi-

dicet patri suo in dote profecticia, hoc est, quæ ab ipso patre est profecta, scilicet ex ejus bonis? Quod primâ facie videtur, ideo quòd filia sit domina dotis, licet hæc à patre profecta sit, l. Pomponius 36. D. Famil. ercis. tum sibi imputet pater, quòd dotem in hujusmodi casu sibi restitui stipulatus non sit, per text. in l. Si dotem C. de jure dot. Verum rectius Dynus, quem citat hic Butr. & Bart. ad l. 2. Parag. voluntatem D. Solutio matrim. quòd scilicet filia non præjudicet patri. Nam de dote repetenda actio patri & filia communis est, ita quòd factum filia nocere patri non debeat, l. 2. & 3. D. Solutio matrim. Idem & Castr. dum inquit, si filia quondam effecta sui juris moriatur in matrimonio, vivente patre, quòd teneatur maritus dotem restituere patri. Aliter si morte patris, vel emancipatione, sui juris facta sit. Cum enim hoc casu actio de dote consolidetur in persona filia, dos propter adulterium amittitur, & cedit lucro ipsi marito. vide Castr. ad l. 2. Parag. item si voluntate & l. 3. D. d. Solutio matrim. Boer. decis. 388. num. 5.

Idem juris est in uxore, quæ liberos habet ex eodem matrimonio, quòd & hoc casu dotem non lucratur maritus propter adulterium uxoris, sed filiis ejusdem matrimonii applicatur, per text. in Parag. quia verò plurimas, vers. si enim filios, d. Novella 117. Ut liceat matri & aviâ.

Alterâ quæstio est, si maritus vivens non egerit ad lucrum dotis, utrum ejus heredi competat petitio sive retentio dotis? Negat Castren. ad d. l. 2. Parag. item si voluntate D. Solutio matrim. per text. in l. 1. in fine D. De re judic. Qui textus nihil ad rem facit. Sententia tamen Castrensis in se verissima est, quam confirmat textus in l. fin. C. De revoc. donat. & in cap. fin. sup. De donat. quibus locis donatio ob ingratitude donatarii non revocatur ab heredibus, ubi donator vivens tacuit, propterea quòd injuria extingatur cum morte delinquentis, Parag. non autem omnis Inst. De perpet. & temp. act. At dubium non est, propter adulterium uxoris inferri magnam injuriam marito; unde marito accusato adulterii ad heredem mariti non transit. Et hanc opinionem veram & communiter receptam tradit Boer. d. decis. 338. num. 7. adjuncta duplici limitatione ex Dd. Una, nisi maritus ita repente decessisset, antequam potuerit uxorem de adulterio accusare: altera, nisi maritus improbasset delictum uxoris, puta eam ejiciendo, vel conquerendo de adulterio uxoris, licet eam non accusaverit.

H h

His

His enim casibus heres potest uxori dotem repetenti obijcere adulterium & dotem retinere, per Dd. à se allegatos, quos tamen confer cum Boëzio. Idem est, si ignoraverit maritus uxoris adulterium, quòd & hoc casu heredi dotis lucrum competat, *probat text. in l. fin. C. Ad L. Iul. de adult. & qua ibi tradit Salicet.*

6 In adulterio quoque mariti idem retinendum, ut is propter adulterium amittat donationem propter nuptias: hanc tamen adhibita moderatione, ut non aliter eam amittat, & innocenti uxori applicetur, quam si maritus frequenter cum alia muliere agat & bis admonitus non resipiscat, §. *causas autem d. Novell. 117.* Quod discrimen observandum est inter adulterium uxoris & mariti. Atque hæc quoad lucrum dotis & donationis propter nuptias. Cæterum quoad separationem tori, de Jure Canonico sufficit vel in vito simplex fornicatio, ita quòd quoad tori separationem pari passu ambulant maritus & uxor adulterantes.

7 Loquimur autem ubi propter adulterium civiliter agitur. Nam sciendum est, ex adulterio duplex judicium nasci, unum criminale, alterum civile, & partim criminale, c. *Tua 5. De procuras.*

Criminale publicum judicium est hoc est publicæ vindictæ causâ exercetur, in eum scilicet finem, ut adulter gladio puniatur, juxta *l. Quamvis 10 C. Ad L. Iul. de adult. & Parag. item lex Julia. de adult. Instit. De publ. jud. adultera verò verberata in Monasterium detrudatur, potestate inte-*

rim marito relicta eam intra biennium repetendi, *Auth. Sed hodie C. d. 1. quæ desumpta est, ex §. si quando Novell. 134. Vt nulli jud. addo c. Gaudemus 19. sup. De convers. conjug.*

Civile judicium privatum est, solumque innocenti conjugum competens propter adulterium alterius conjugum, ut à se invicem separentur, & dos sive donatio propter nuptias innocenti respectivè applicetur, per *h. text. & in d. Parag. quia vero plurimas cum Parag. seqq. Novell. 117. Vt licet matri & avia.*

Et licet criminale judicium à marito intentari possit contra uxorem adulteram, non verò è contra ab uxore contra maritum adulterum, *l. 1 C. Ad L. Iul. de adult. cum quia maritus est caput mulieris, c. Continebatur sup. De despons. impub. cum quia præjudicium impendet marito ex adulterio uxoris propter incertitudinem prolis, l. Inter 6. Parag. 1. in fine D. Ad L. Iul. de adult. quod secus est in adulterio commisso à marito: in civili tamen judicio, sive potius mixto, pares sunt maritus & uxor, prout jam antè dictum est. Quin & illud hic observandum est, quòd etsi ex adulterio duplex judicium nascatur, ut & ex aliis delictis, *l. unica C. Quando civilis actio crimin. præjud. & l. 1. D. De privat. delict. non tamen utrumque posse propter adulterium exerceri, cum utrumque pœnale sit, per text. in l. Quod Senat. cons. 6. D. De injur. ne unum delictum pluribus pœnis coarceatur, contra text. in cap. 4. sup. De jud. & in l. Sane actio 41 in fine D. De pœnis.**

In Cap. Per vestras 7.

SUMMARI A.

1. Facti species.
2. Dotem qui constituunt.
3. Dos constante matrimonio in & quando repeti possit.
4. Ad dotem promissam tantum an agi possit.
5. Dos promissa cur potius marito iradenda sub cautione, quam mulieri.
6. Pro dote conservanda fidejussor peti non potest.
7. Dos, marito ad inopiam vergente, cui consignanda.
8. An dos integra mulieri semper sit restituenda.
9. Causa dotis coram quo iudice tractanda.

10. Ob dotem promissam non solutam uxor ejici à marito potest.

Decisionem hujus Cap. notabilem & quædam censet Panorm. Quare primò facti speciem proponamus. Raynaldus certam quamdam pecuniæ summam promiserat Herennio in dotem, nomine uxoris suæ. Ille ea de re conventus coram delegatis Summi Pontificis, ut dotem exsolveret, duplicem exceptionem objecit. Unam, quòd Herencia uxorem suam rejecerat: alteram, quòd delegati judices essent impetrati, suppressa veritate: quòd ex eo constabat, quod semel à Consulibus civitatis Genualis

Genensis de eadem dote pronuntiatum fuisse in hanc sententiam, ut, quia Herennius ad inopiam vergere videbatur, dos non assignaretur ei, nisi cautionem idoneam præstaret, dotem uxori salvam fore. Quo audito, delegati iudices sic judicaverunt, ut Herennius ita caveret, & uxorem suam reciperet. Sed cum Herennius idonee cavere non posset, consultus Summus Pontifex rescribit hoc textu nostro, ut eam, quam posset, Herennius cautionem præstet, vel saltem alicui mercatori dos committatur, percepturo interim Herennio honesti lucri partem pro sustentandis matrimonii oneribus. Singula expendamus.

2. Illud principio occurrit, quod non solum mulier ex bonis suis dotem constituere possit, sed & pro ea pater, mater, & quivis alius extraneus ex bonis suis, text. est in l. Mulier 73. & l. si mulier 71. cum similib. D. De iure dot. Quod verò pater & mater, & quilibet extraneus, testantur passim jura sub d. tit. C. & D. In quo tamen illud discrimen observandum est, quod patet dotem dans pro filia sua actionem communem sibi & filia suæ pro ea reperenda in casum soluti matrimonii retineat, l. 2. §. 1. & l. seq. D. Solutio matrim. Extraneus verò, hoc est, qui non habet in potestate mulierem, pro qua dotem dat, censetur in dubio dotem donare mulieri, par. text. in l. fin. C. de iure dot. ubi idem in donatione propter nuptias statuitur.

3. Deinde hic animadvertendum est, quod licet dos repeti non possit, constante matrimonio, quia subservit oneribus matrimonii per maritum sustentandis, l. Filia 7. C. Solutio matrimonii junctal. Pro oneribus 20. C. de iure dot. tamen si maritus ad inopiam vergat, vel male utatur substantiâ suâ, possit uxor dotem exigere unâ cum donatione propter nuptias, ad sustentationem tam sui quam mariti filiorumque, si quos habet, l. Vbi 29. C. De iure dot. l. Si constante 25. D. Solutio matrim. & §. illud Novell. 97. de aequitat. dot. idque aded, licet maritus absque culpa sua facultatibus suis lapsus sit; ut communis habet opinio Juris Civilis Interpretum, teste Panormit. hic num. 12. argum. text. nost. qui simpliciter loquitur.

4. Quibus præmissis, accedendo propius ad textum nostrum, ubi dos nondum tradita est, sed tantummodò promissa, etiam nudo pacto, certum est ad eam agi posse, per h. text. nost. & in l. fin. C. Ad SC. Velleian. l. Si pater 5. cum l. seq. C. De dote promiss. nisi ad inopiam maritus tendat, quo casu

marito petenti dotem exceptio merito objicitur, donec cautio offeratur, per hunc text. Cujus hæc ratio est. Si enim maritus constante matrimonio ad inopiam vergat, dotem datam restituere tenetur, ut antè dictum est: multò magis repelli poterit maritus eam exigens. Cui enim darus actio, eidem & exceptio multo magis competit, l. Invidius §. 1. D. De R. l. & l. 1. §. plane D. De superfic. cum dolo facit, qui petit, quod redditurus est, l. In condemnatione §. fin. D. d. tit. de R. l.

Sed cur non idem obtinet in promissione dotis, quod in dote data? ex d. l. Vbi C. De iure dot. ut scilicet dos promissa mulieri potius assignetur, quam ut marito sub cautione tradatur, vel committatur mercatori? Respondet Innoc. hic num. 2. id evenire, quod mulier hoc text. nostro suspecta erat de minus idonea administratione. Ceterum si idonea sit mulier, putat Panormit. sequens Bartolum, jure ipsi committi posse dotis administrationem: quod etsi minimè eruat ex textu nostro, tamen æquum est admittere, ex d. l. Vbi, ob eandem rationem, l. Non possunt 12. cum l. seq. D. De legib.

Illud observatione dignum est, quod monet idem Panorm. d. num. 13. quod licet mulier pro dote conservanda fidejussorem aut alium intercessorem petere non possit à marito, vel ab alio, ad evitandam perfidie occasionem, quæ hac ratione oriri possit inter maritum & uxorem, cui cum uxor corpus suum commiserit, quare non & dotem? l. 2. C. Ne fidejuss. dot. dentur, & text. hic in vers. Cum ergò: tamen id exaudiendum putat Panorm. nisi maritus ad inopiam vergat; hæc enim specie dotis conservanda causa posse peti fidejussorem probat hic textus noster, quæ insinuat limitatio est ad d. l. 2.

Ex his igitur constat, dotem, sive ea data sit, sive promissa, marito ad inopiam vergente, consignandam esse uxori, ut ex ejus administratione se, maritum suum & liberos alat, dummodò uxor sufficiens sit administrationi; alioquin dotem permittendam esse marito sub cautione, aut mercatori consignandam, juxta ea, quæ antè dicta sunt. Cautionis autem nomine veniunt fidejussio, pignus & simplex promissio, l. 3. C. De verb. sign. & l. Plus cautionis de R. l. Hæc verò consignatio apud mercatorem sequestri loco est, ut & in l. Si cum dote 23. §. si autem D. Solutio matrim. ita tamen, ut ex hac traditione sive consignatione partem lucri honesti percipiat maritus ad onera matrimonii sustentanda.

2 Sed an salva dote? hoc est, ut nihilominus mulieri salva maneat dos integra? Quod existimat Hostien. & Joann Andr. hic, dum volunt mercatorem satisfacere oportere de dote integraliter restituenda Idem vult Mart. Navarr. in *Manuali cap. 17. num. 251. cum seqq.* Contra Pan. hic num. 8. Cui sententia suffragatur hic textus noster, dum non meminit dotis integræ conservandæ & restituendæ, sed tantummodò lucri honesti, quod speratur provenire ex commercio pecuniæ dotalis Et certe res turpis per se esset, ut si forrè mercator lucrum non sentiret, sed tantummodò præter amissas operas & impensas adhuc teneretur ad integram dotis restitutionem, l. *Si non fuerit 29. §. Aristo D. Pro socio.* Unde licitum non est ita pacisci cum mercatore, ut deponens apud eum pecuniam, habeat in singula centum, vel aliam quantitatem, singulis annis decem. Sicut rectè tradit hic Panorm. corrigens quasdam viduas, quæ putant hoc sibi licere, per hunc text. nostr. sed malè, ut jam dictum est.

Neque nos movet auctoritas Hostien. Joann. Andr. & Navarri, quorum hic postremus putat, honestum lucrum dici posse, si quis, exempli gratia, pecuniam conferens sperabat verisimiliter ex centum duodecim lucrinomine; noluit verò

tantum lucrum expectare, contentus quatuor, ita ut fors illi maneret salva: nam idèò conventionem hanc valere vult, quòd redimatur periculum amittendæ fortis, per remissionem majoris lucri, videlicet octo ex duodecim. Verum hæc sententia defendi non potest, ex iis, quæ jam adducta sunt, neque nos sola auctoritas commovere debet, si jure & ratione destituti sunt.

Notandum præterea ex hoc textu, dotis causam, si de ea principaliter agatur, coram laico iudice proponi & agitari posse, per hoc text. in vers. *quia super eadem.* sed coram iudice Ecclesiastico, ubi actor persona est miserabilis, ut hic coram iudicibus delegatis facit l. *un. C. Quando Imp. inter pupill.*

Item notandum est, quòd vir possit domo eijcere uxorem suam, si promissa dos non solvatur, quia cum ex dote teneatur sustinere onera matrimonii, l. *Pro onerib. C. De jure dot. c. Salubriter infr. De usur.* justè recusat maritus hæc onera, donec ipsi dos solvatur. Cæterum ubi nulla dos promissa est, non potest uxorem tamquam indotatam expellere, sed suis sumptibus alere tenetur, cum sibi imputare debeat, quòd indotatam duxerit Panorm. hic & Andr. *Gail. lib. 2. Obj. 93. num. 16.*

In Cap. ultimum.

S U M M A R I A.

1. Donatio simplex inter conjuges prohibita.
2. Confirmatur morte donatoris.
3. Revocatur expressè vel tacitè.
4. In quo distet à legato & fideicommissò.
5. Donatio hæc excedens 500. solidos est insinuanda.
6. Solidus quid valeat.
7. Insinuationi huic renuntiari non potest.
8. Donatio inter conjuges jurata an valeat.
9. Donatio hæc ut morte confirmetur, transitio rei donatae interveniat necesse est.
10. Matrimonio soluto, dos ad mulierem redi & ad virum donatio propter nuptias.

HOc Cap. de duobus agitur, videlicet de donatione inter virum & uxorem, & de dote & donatione propter nuptias, eo casu, quo matrimonium est dissolutum. De priori nihil hætenus actum fuit. De posteriore

verò hic plenius disseretur.

Quòd ad donationem attinet, eam simplicem hic intelligimus, hoc est, quæ solius affectionis & liberalitatis causa fit inter conjuges, non quæ ob causam fit, sicut *sup. eod. ad Rubr.* attigimus. Hanc autem simplicem donationem interdiciam esse inter maritum & uxorem, testatur non tantum *l. D. & C. D. don. int. vir & ux.* verum etiam *text. hic in princ.* cujus varias rationes reddunt Ulp. & Paulus Juriscon. scilicet, ne mutuo amore se invicem spolient; ne impediatur studium procreandæ proles; ne concordia pretio conciliari videatur, neve melior in paupertatem incidat, & deterior fiat ditior. Verum hæc rationes non omnes necessariae sunt, sed sola ultima: cæteræ verò sunt impulsivæ sive moventes, ut loquimur; idque ex textu nostro rectè colligunt Gloss. Burr. Præpos. & c. hic, dum disertè inquit *textus: donatio, ex qua alter conjugum locupletis & sit, alter pauperior, firmitatem non habet.* Ergò à contrario sensu firmitatem habet donatio, in qua utrumque

que hoc non intervenit, cum expressè idem probet
textus in l. Si sponsus §. concessit 7, D. eod. ubi cum
Ulpianus respondisset, donationem valere à ma-
rito factam uxori, vel è diverso ab uxore nomine
sepulturæ, hanc rationem statim subjicit: Hoc autem
ex eo evenit, quòd definiri solet, eam demum
donationem impediri solere, quæ & donantem
pauperiorem, & accipientem facit locuplettorem.
Porro hic non videtur fieri locupletior in ea re,
quam religioni dicavit. Nec moveat quemquam,
quòd emerit (scilicet locum pro sepultura sua) ni-
si maritus dedisset, nam et si pauperior ea fieret, nisi
maritus dedisset, non tamen idcirco fit locupletior,
quòd non expendit. Hactenus Ulpianus. Qui
ut impediatur hæc donatio inter conjuges, requi-
rit, quòd alter conjugum locupletior factus sit, al-
ter vero pauperior. Nec enim alterum eorum suf-
ficere ad impugnandam hanc donationem. Quod &
ibidem latius illustrat Ulpian. in marito, qui hæres
ab alio institutus repudiat hæreditatem in favo-
rem uxoris sibi substitutæ, vel ab intestato venien-
tis. Nec enim ex hac repudiatione hæreditatis
pauperior fit maritus, cum nondum hæreditatem
sibi per aditionem acquisiverit.

Quare hic retinendum est, tantummodò dona-
tionem inter conjuges prohiberi, in qua alter diti-
or, & alter simul pauperior fit: prohiberi, inquam,
non quidem simpliciter & omninò, sed quòdque
constat matrimonium: * nam per mortem dona-
toris talis donatio confirmatur, instar fideicom-
missi, text. hic in verb. nisi donatoris obitu confirmetur,
in l. Donationes quas parentes 25, C. hoc tit. & leg. Cum
hic status 33, D. eod. junctim l. In donationibus 12, C.
Ad leg. Falcid. dum tamen supervivente donatore ab
eodem revocata non fuit expressè vel tacitè, aut
donatarius ante mortem donatoris non moriatur.
Nam his casibus donatio inter virum & uxorem
mortem donatoris non confirmatur, per hunc tex.
nost. & in l. Maritus 8, C. eod.

3 Intellige vero expressè, si dicat donator se por-
nitere donationis à se factæ, d. l. Cum hic status §.
aut Oratio. Tacitè, si donator postea rem donatam
alteri pignori obligavit, vel vendidit, vel aliter
alienavit: nam hoc ipso censetur donator tacitè
donationem revocasse, l. Si maritus 12, C. eod. ubi
elegantè notat. Bart. ut si maritus localia vel aliud
quid donaverit uxori, & postea oppignoraverit,
presumitur donatorem ea revocasse, ac proinde do-
nationem non confirmari morte. Contra est in
legato, ut si legatum testator pignori dederit vel
alienaverit, non censetur in dubio legatum revo-
4 casse, §. si rem cum §. seq. l. si. Do legat. * Unde licet

donatio inter virum & uxorem assimilatur legato
vel fideicommissio, quia instar horum morte con-
firmatur, ut antè dictum est, tamen in hoc distat,
quòd facilis revocetur hæc donatio. quàm lega-
tum sive fideicommissum, utpote quòd donatio
hæc odiosa fit inter conjuges, & deus pietatem
eorum inter se; legatum vero sive fideicommissum
favorabile, l. In testamentis D. De reg. jur.

Addunt præterea Doct. & rectè quidem, quòd si
ex istis casibus morte quidem confirmetur dona-
tio inter conjuges, dummodò non excedat quin-
gentos solidos, aliàs insinuanda est judici, ut in
acta publica referatur, text. est in d. l. Donationes
quas parentes C. hoc tit. junctim l. In donationibus 31, &
l. penult. C. de donat. Quòd si factum non fuerit,
infirmitur donatio, non quidem tota, sed quoad
excessum; hoc est, quòd est ultra quingentos so-
lidos, sive eorum æstimationem; ubi scilicet do-
natio facta est in rebus immobilibus, vel aliis,
quàm in solidis, l. Sancimus 34, C. De donat. Nec
enim debet utile per inutile vitiari, c. Utile De R. l.
lib. 6. Quamvis diversum sentiat Salicet. existi-
mans totam donationem corrumpere, etiam quoad
quingentos solidos: sed eum rectè refutat Clarus
in §. Donatio quest. 17, num. 3, per text. in d. l. Dona-
tiones quas parentes in verb. nam amplioris quantitatis
& in d. l. Sancimus §. 1.

Per solidum accipimus aureum, ex communi &
recepta Dd. sententia, ut testatur And. Gail. lib. 2,
Obs. 39, per text. in l. fin. C. de in jus vocat. quorum
septuaginta duo conficiunt unam libram auri, l.
Quotiescunque C. De superaddit. præpos. & arcuar. lib.
10. Unde cum hodie possim diminutus sit aureus,
ita quòd septuaginta duo non constituent libram
auri, facile accidere potest, ut usque ad 800. vel
ad 1000. aut etiam ultra valeat donatio absque
insinuatione, revocando scilicet hodiernos aure-
os ad valorem solidorum, id est, aureorum legali-
um, de quibus in d. l. Quotiescunque, licet rectè mon-
strat idem Gail. jam d. loco. Idque non tantum in hæc
donatione inter conjuges retinendum est, verum
etiam in alia qualibet donatione simplici, quæ ex
generali dispositione juris ultra quingentos soli-
dos non valet absque insinuatione, l. Lata 27, C.
De donat. * Neque huic insinuationi renunciari
potest à partibus, utpote ne hac ratione fraus fiat
legi inducenti hanc insinuationem. Quòd enim u-
nà vià prohibetur, non debet per aliam admitti, c.
Cum quod una De R. l. in 6, Et hanc renunciationem
non valere probat multis auctoritatibus Ant. Gabr.
de v. ar. concl. 1, nu. 9.

H. h. 3 Sed

8 Sed anceps quæstio est, An donatio inter virum & uxorem, qualiscumque ea sit, sive excedat quingentos solidos, siue non excedat, juramento confirmetur? Et videtur prima fronte non confirmari propter rationes, quas in principio attulimus. Etenim si per hanc donationem conjuges se mutuo amore spoliant, si negligitur studium procreandæ prolis; si is, qui melior est, pauperior fit, & deterior ditior: profectò videtur hæc donatio jurata adversari bonis moribus. At verò juris regula est, Non est obligatorium contra bonos mores præstitum juramentum, *c. Non est De R. l. in 6. & Auth. Quod eis C. De nupt.* Adde, quòd per hanc viam facit eludi posset prohibitio donationis inter conjuges. Nam qua facilitate induci potest donator, ut hanc donationem faciat, eadem potest ut adjiciat juramentum, contra juris regulam in *d. e. Cum quòd una.*

Nihilominus contraria opinio magis obtinuit apud D. l. sicut ex Bart. tradit hic Panorm. & And. Gail lib. 2. Obs. 4. quam multis auctoritatibus à se adductis confirmat Ant. Gabriel. *de donat. concl. 3. in pr.* quòd scilicet jurata donatio valeat inter conjuges, ex ratione textus in *c. Cum contingat 28. in fine sup. De jurejur. & in c. 2. De pact. lib. 6.* ubi generaliter traditur, toties juramentum servandum esse, quoties non vergit in dispendium salutaris æternæ, neque præjudicium alteri tertio adfert.

Nec movent rationes in contrarium allatæ, quia falsum est, eas adversari bonis moribus, de quibus loquitur dicta juris regula, *Non est obligatorium; &c.* quæ de iis moribus accipienda est, quorum contrarii in se continent turpitudinem, ut sunt homicidium, adulterium, furtum, & similia sicut rectè docet ad eandem regulam Joan. Andr. Non verò intelligenda est de bonis moribus civilibus, qui ad servandam civilem societatem à legibus introducti sunt, ut est hæc prohibitio donationis inter conjuges, eò quòd expediat Reipublice quis sua re male usatur, §. 2. *Instit. De his qui sui vel alieni jur. sum.* Idque perspicuum evadit ex eo, quod Ulpian. eam solam donationem interdictam esse inter conjuges dicit, in qua alter pauperior, alter ditior fit, *l. Si sponsus 5. §. concessa D. h. t.* sicut

Arque hæc posterior sententia licet communiter recepta sit, priorem tamen amplectuntur Bart. & Salic. *ad l. D. eod.* Henr. Bohic. *ad hoc c. nostr.* Socin. *conf. 15.* ubi & priorem sententiam communem esse ait, Covarr. *ad Rubr. De testam. p. 2. nu.*

31. Quia & communem asserit ex Curtio ieniore Gabrieli *concl. 3. nu. 1. circa fin.* Et negari non potest, quin rationes in contrarium adductæ multum suffragentur priori sententiæ, quibus hæcenus responsum non video; adeò quòd credam eam de jure veriorē esse ita tamen, ut res ad æstimationem judicis revocetur, qui arbitrabitur, utrum talis donatio sit, ob quam conjugum amor vel concordia lædatur, vel studium prolis intermittatur; quibus casibus putarem hujusmodi donationem inter conjuges juramento non confirmari, tamquam turpem & matrimonialibus moribus adversam, *facit text. optimus in c. Cum quidam 12. in fine & ibi G. & Panorm. in fine sup. De jurejur. & can. Qui sacramento xxi. q. 4.* Alioqui donationi standum esset, propter juramentum, *d. c. Cum contingat & in d. c. 2.* Adde Ant. Gail. *lib. 2. Obs. 36. nu. 26.* ubi explicat dictam juris regulam, *Cum quòd una.* & quæquam dicit cessare in juramento adjecto alicui actui de jure prohibito.

Cæterum quòd diximus, donationem inter conjuges morte donatoris, vel donatarii confirmari, extendunt passim Dd. nostri, si & traditio rei donatæ interveniat, siue ea vera sit, ut fit, quando rei possessio in alium realiter transferitur, §. per traditionem *Instit. De rer. divis. & l. Quæ ratio 9. §. he quoque res D. De acquir. rer. dom.* siue si facta traditio, ut pote quæ sit per constitutum, quando scilicet donator dicit se nomine donatarii rem possidere, *ut in l. Quod meo 8. D. De acquir. vel amitt. poss.* vel rei donatæ sibi usum fructum teneat, *l. Quisquis 28. C. de donat. vel cum donatarius rem donatam antè detinebat: nam fingitur his casibus traditio facta esse, §. interdum *Instit. jam d. tit. & de l. Quaratione §. interrum, Jul. Clar. in se Denotio qu. 5. n. 6.* ubi ex aliis tradit id communiter receptum esse à Dd. idem Did. Covar. *in Rubr. sup. De testam. p. 3. nu. 4.* & pro hac sententia allegat text. in *l. Papinianus 24. D. De donat. inter vir & uxor.* Papinianus, inquit Ulpianus, rectè putabat orationem Divi Severi ad tertium donationem pertinere. Denique si stipulanti uxori suæ sponso disset, non putabat conveniri posse hæredem mariti, licet durante voluntate maritus decesserit. Ita Ulp. *& ibidem singulariter notat Bald.**

Hinc tamen sententiæ acquiescere non possum, eò quòd hodie ex Justiniani constitutione in donatione necessariò non requiritur traditio, *text. est in l. Si quis argentum 35. §. fin. C. De donat. & in §. perficiuntur *Instit. eod.* & specialiter in donatione in-*

ter conjuges est textus in Nov. 162. quem licet in antiquioribus codicibus non inveniam, extat tamen in recentioribus Scrimgeonianis. Et quod attinet ad d. l. Papinianus, cui innuitur contraria Doctorum sententia, ea pertinet ad jus vetus Digestorum, cui derogatum est per d. Nov. tamquam jus posteriorius, c. 1. De consuet. in 6. Et sic respondisse memini Collegium nostrum Juridicum.

20 Jam quoad alteram partem textus nostri, quâ dicitur, *Solutio matrimonii sicut dos ad mulierem sic & donatio propter nuptias reddit ad virum, nisi, &c.* Non dubium est, matrimonio morte vel alio legitimo modo dissoluto, restituendam esse dotem mulieri, & donationem propter nuptias viro, eod quod cessant onera matrimonii, propter quæ dos constituta fuit, ut hic, & c. 1. sup. eod. & ibi attrigimus: cessante enim causa, cessat quoque effectus, c. Cum cessante 60, sup. De appell. Quod tamen non indistinctè obrinet, sed moderatè adhibet, ut, si mulier ipsa sibi dotem ex bonis suis constituerit, hoc casu dos ad eandem redire debeat, juxta hunc text. nostr. & in d. c. 1. sup. eod. habetque ad dotem repetendam actionem ex stipulato, etiam si reverà nulla vel inutilis stipulatio intervenerit, l. unica in pr. & §. 1. C. De rei uxoria act. Idem juris est, si ab extraneo dos data sit mulieri, d. l. un. §. accedit. Extraneus is vocatur, qui mulierem non habet in potestate sua, quales sunt mater, frater, soror, aliique cognati, & quicumque alii extranei. Nam cum hi censentur mulieri donare dotem, soli mulieri competit actio ad repetendam dotem, & praterquam si eam sibi extraneus reddi stipulatus, aut simpliciter pactus sit, d. §. accedat. Quod si verò pater nomine filie constituerit dotem, idque simpliciter, nullâ intercedente stipulatione de dote sibi restituenda, actio communis est patri & filie, ita ut nec Pater absque consensu filie, aut filia absque patris consensu possit exigere, l. 2, D. Solutio matrim. praterquam si filia à patre emancipata fuerit; quo casu etiam vivo patre consolidatur actio de dote in persona filie. Ubi verò pater stipulatus est sibi dotem reddi, actio soli patri acquiritur, non autem filie, l. Quoties 30. D. Solutio matrim. & l. Avianus C. De jure dot. Dico, stipulatus fuerit; nam non sufficit, patrem pactum fuisse etiam incontinenti, d. l. Avianus. Quia per pactum nudum non fit novatio actionis de dote reddenda,

cum & filia fuerit communis, d. l. Avianus. Novatio enim stipulationem requirit, §. praterea Institit. Quib. mod. toll. oblig. & l. fin. C. De novat. Secus est in extraneo, qui & pacisci potest in continenti de dote sibi restituenda, d. l. Avianus. Si filia ante patrem moriatur, dotis actio in persona patris consolidatur, l. Dos à patre 4, C. Sol. matrim. ad eod licet liberi ex eodem matrimonio existant, l. unica §. liceat vers. sileat C. De rei uxoria act. Quod etiam negat Martinus antiquus Interpres, ut potius ad liberos, quàm ad patrem dos pertineat; et tunc tamen contra mihi videtur sentire Joan. Bulgarus, Azo & Accurs. in Glos. ad d. l. Dos à patre, ut etiam in casu liberorum existentium patri dos restituenda debeat, per text. in d. vers. sileat. Et horum opinionem tamquam communem sequitur Bart. ad l. Post dotem nu. 29. D. Solutio matrim. & communiter Canonista, teste Panormit. hic nu. 10. licet Martini opinio consuetudine recepta sit, ut restatur Glos. ad d. l. vers. sileat & Bart. jam cit. loco. quam retinendam censo, ubi ea recepta est.

Ubi igitur dos non est profecta à patre, sed mulier ipsa sibi vel alius ejus nomine dotem constituit, dos solum matrimonio ad mulierem redire quemadmodum & donatio propter nuptias ad ipsum virum, nisi aliter dictaret loci consuetudo, aut pactum esset inter virum & uxorem, ut alterius lucro cederet dos vel donatio propter nuptias, per hunc text. De consuetudine non est dubium, cum hæc juri communi derogare possit, cap. fin. sup. De consuet. De pacto extat quoque text. in d. l. un. §. illo proculdubio & §. fin. C. De rei ux. act. l. Ex morte 9, & Auth. Aequalitas C. De pact. convent. ita tamen, ut hoc pactum de lucranda dote tota, vel pro parte à viro interpositum non aliter valeat, quàm si & simul pactum de lucranda donatione propter nuptias à muliere interpositum fuerit, & quidem æqualiter: nam unum absque altero consistere non potest. Sicut enim dos & donatio æqualiter constitui debent, ita & lucra æqualia esse debent; ad eod ut, si majus lucrum sit in uno quàm in altero, majus ad minus redigatur, d. Auth. Aequalitas & Nov. 91. De aequal. dos. & l. fin. C. De donat. ante nups. Idque introductum est, ut fraudibus occurratur, ne si contra fiat, inducatur donatio inter virum & uxorem, quæ de jure prohibita est, ut supra deduximus.

IN TIT.